

Ахметбек Гүлжан

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ шығыстану факультетінің доценті, т.ғ.к.
Алматы, Қазақстан

Қойбақова Айжан

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ шығыстану факультетінің аға оқытушысы, 1 курс магистранты. Алматы, Қазақстан

БО ЯН ЖӘНЕ ОНЫҢ ШЫҒАРМАЛАРЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аннотация

После военного переворота в Китае в период второй мировой войны приведшего к свержению власти Чан Кайши, оставшаяся часть того правительства бежала на остров. Вследствие переселения материковых китайцев были вынуждены передать власть правительству Чан Кайши. Все эти историко-политические события дало естественное отражение на развитии местной культуры и литературы, в том числе в произведениях Бо ян. В статье рассматриваются особенности творчества Бо Ян.

Annotation

After the military coup in China during the second world war led to the overthrow of the government of Chiang Kai-shek, the rest of the government fled to the island. Those in consequence of the relocation of mainland Chinese were forced to hand over power to the Government of Chiang Kai-shek. All these historical and political events gave a natural reflection on the development of local culture and literature, including the works of Bo Yang. This article discusses features of creativity Bo Yang.

Кілт сөздер: Тайван әдебиеті, ұлттық мүдде, егеменшілдік қозғалыс, натуралистік бағыт, бостандық, тәуелсіздік, поэзия, драма, лирика.

Ключевые слова: Литература Тайваня, национальный интерес, суверенное движение, натуралистическое направление, свобода, независимость, поэзия, драма, лирика.

Keywords: Literature of Taiwan, the national interest, the sovereign movement, naturalistic direction, freedom, independence, poetry, drama, poetry

Тайван қазіргі заман әдебиетінде революциялық дәуір ерекше із қалдырды. Бұл кезең, негізінен, ұлттық әдебиеттің өрлеу жолынан өткен, жанрларын байытқан, сол арқылы әлемдік әдебиетпен қарым-қатынасқа түскен шағы болды. Алайда, әдебиеттің даму қарқыны үнемі біркелкі болмады. Әдебиетте науқаншылдық өрістеп, адамзат мүддесіне ортақ мәселелер аз көтерілді. Соған қарамастан Тайван әдебиеті туған халқының өмірімен байланысын үзген жоқ, оның қайшылықты өмір жолын көркемдікпен тануға ұмтылды.

20 ғасырдағы поэзиялық туындылар поэзияның кейінгі тағдырын шешетін. Әрине, олардың бәрі бірдей тең емес, кейбір туындылар ақындар мен олардың уақытынан артық өмір сүрген жоқ. Кейбір әдебиетшілердің кемшілігі олардың көпірмелігінде, боссөзділік, жеңілтек пікірлерінде, өлеңнің төмен мәдениеттілігінде болды. Бүгінде уақыт сынынан екшеліп, сұрыпталып өткен шығармаларды халық өзі биікке көтереді, ондай туындылар өмір сүруін жалғастырып, өзінің шынайылығымен, терең ойлы философиясымен, кейіпкердің жарқын ойлылығымен, формаларының ерекшелігімен оқырмандардың есінде қалып қояды. Сол жылдардағы поэзияның рухани, көркемдік әлемінен, оның эстетикалық бағдары, өлеңнің формасы мен құрылымынан қытайдың жаңа поэзиясын қалыптастыруда шетелдік әдебиеттердің үлкен үлес қосқанын көре аламыз. Бұл – көркемдік классика дәстүрінің өзінің мән-маңызын жоғалтпағандығының белгісі.

Ұлттық сарынын жоғалтпай, тайван жаңа поэзиясы өзіне тиесілі шектеуді жоюға тырысып, англо-америкалық, орыс, жапон поэзияларының жетістіктерін мол сіңіріп, жалпы әлемдік әдебиет процессінің кеңістігіне шыға бастады. Бұл жолы тек типологиялық емес (олар бұрын да болған), одан да жақсы дамыған байланыстарды қолданған. Көптеген шет тіліндегі аудармалар мен басқа формадағы байланыстар тайван поэзиясын байытып қана қоймай, әдебиет қозғалысындағы күшпен бірге Тайвандағы феодалдық зұлмат пен білімсіздікке қарсы күреске тың серпін берді. Жаңа поэзия қоғамды қайта құруда негізгі әлеуметтік күшке айналды. Ал азаматтық сарын – оның ең өзгеше әрі маңызды сипаты болды. Әдебиетшілердің бір тобы бір-бірінің теңдік, әділдік ұрандарын қолдап жаңа жырлар туғызды. Олардың басында Бо Ян тұрды. Бо Ян – тайван жаңа заман әдебиетіндегі ең ардақты да көрнекті, өнімді еңбек еткен қаламгерлердің бірі. Ол – XX ғасырдағы қиын-қыстау кезеңнің куәгері болып, 75 жыл бойы жазуды тоқтатпаған жан. Оның шығармашылық мансабы Тайванда ел тәуелсіздігі үшін әдебиет қозғалысынан бастап айқын көзге түсіп, қазіргі тайван әдебиетіне де үлкен үлес қосқан. Ол бірнеше әдебиет формасының тууына негіз болды және әдебиет модернизациясының нық қалыптасуына септігін тигізді. Шығармашылықта тек қана бір бағытпен шектеліп қоймай, новелладан бастап поэмаға дейінгі әртүрлі жанрды қолданған.

Қаламгердің туындылары мен өлеңдері кейбір шет тілдеріне аударылса да, басқа көп елдерде беймәлім. Мысалы, оның «Қытайлар тарихы», «Ерлер шовинизмі», «Шие гүлі мен достық» атты туындылары мен «Тамаша», «Сараңдық» атты өлеңдер жинағы ағылшын тіліне аударылған. Оның шығармашылығына арналған сыни мақалалар мен зерттеулер өте аз. Тек «Таңдамалы өлеңдер жинағы», «Оның кім екенін ұмыттым» өлеңдер жинағы мен «Қағаз кеме», «Жаңбырдан кейін» атты өлеңдерінің аудармасы сақталған. [1,134 б.].

Революцияның дабылды үні мен социалистік заманның ерекшеліктері ақын поэзиясының негізгі мазмұнын құрды. Ол жаңа дәуірдің өзгеше сипаттарын тайван қоғамының ескі мешеу күйіне қарсы қоя отырып дәл

көрсетті. Шығармаларында өзі өмір сүрген заманның асқақ образын жасау міндетін қойды. Өмірдің революциялық мазмұнын дәл түсінген ақын оның ішкі күйі мен ырғағын тап баса, тың образдармен бейнеледі. Заман дамуының қарқынын бейнелейтін бұл образдар қоғамдық өзгерістердің әр кезеңіне лайық жаңарып отырды. Тайван қазіргі заман әдебиетін жетік түсіне білу үшін, соның ішінде революциялық әдебиетті білу үшін Бо Ян-нің шығармашылығының берер азығы мол.

Бо Янның эсселері мен қысқа өлеңдері тайван оқырмандарын бұрын-соңды болып көрмеген керемет жаңаша әсерге бөледі. Бо Янның шығармаларының шоқтығы саналатын - "Кішкентай оқырмандарға" туындысы Тайванның осы заманғы прозасы тарихында айрықша орынға ие. Бо Янның осы кездердегі дара баяндау стилімен жазылған шығармашылығы "Бо Янның үлгісі" деп аталып кетті. Ана сүйіспеншілігі, сәби жүрегі және ұлт табиғаты – Бо Ян шығармашылығының өзекті тақырыбы болды.

1960-70 жылдары оның “Экзотика” (“ ”), “Батыс терезі очерктері” (“西窗随笔” 10 жинақ), “云游记” (“Бұлтты саяхат”) секілді туындылары жарық көрді. 1980 жылдардан кейін Бо Ян аз жаза бастады, себебі үкіметтің қолдауымен белсенді түрде мәдениет мәселесімен айналысты. Әсіресе балалар әдебиетіне ерекше көңіл бөлді [1,134 б.].

Оның кейбір туындылары, атап айтқанда, “Жиіркенішті қытайлар” (“ ”) және “Құпия” (“秘密”) атты әңгімелері қоғамда бірден сенсация тудырды. Себебі онда көтерілетін тақырыптар Тайван үшін сол кездегі өзекті мәселелердің бірі еді. Баспасөз бұл шығармаларды жақсы бағалады. 1961 жылы Бо Ян Тайбейде құрылған “Жазық” (“平原”) журналының басқарушысы болды. Бұл қоғамның мүшелері сыншыл реализмге құштар болды. “Қоғам” бостандық пен теңдікке шақырып, демократияны қолдады, олардың мүшелері ғылыми білімнің негізінде жаңа Тайван үшін күресу керектігін айтып, жігерлілікке деген көксеуі мен өзгерістерге деген құлшыныстарын уағыздады.

Бо Янның ерте шыққан туындыларынан жазушының қайталанбас стилін көруге болады: биязы да көркем образдар, аздаған бұлыңғырлық пен уайымшылдық. Сол уақыттағы оның әңгімелері өмірге құштарлық пен оптимизмге толы болды. Әсіресе бұл оның “Шало суығы” (“莎罗冷”), “Ыза” (“怒航”), “Күрес” (“挣扎”) және “Тян Цзин” (“天疆”) атты әңгімелерінен сезіледі. Бірақ ең басты нәрсе, Бо Янның жұмыстарында автордың ішкі адамгершілік мақсаттары мен дүниетанымы қадағаланады. Кезінде замандастары Бо Янның көптеген туындылары оның «махаббат философиясының» (“爱的哲学”) шеңберінде жазылған деп айтып кеткен, ол жерде ақын табиғат пен аналық махаббатты мадақтайды. Бо Янның ойынша, бүтіндей махаббат, әсіресе ана махаббаты – көптеген әлеуметтік мәселелерді шешетін жол. Бо Янның әлеуметтік мәселелері мен ішкі таңдаудың мәселелеріне қатысты әңгімелері «күрделі әңгімелер» (“问题小说”) деп белгіленді, бұның өзі де Бо Янның шығармашылығының айрықша бір сипаты болып табылады [2, 50б.]. Негізінен,

Бо Янның әңгімелері сентиментальді болып келеді, адам өмірінің балалық шағын дәріптейді және балалықтың бойынан қарапайымдылық пен тазалық анық байқалады, ана махаббаты туралы сөз қозғайды. Ол тіпті әлеуметтік мәселелер туралы жазған кезде де оның басты кейіпкерлері жастар болған.

“Даулар” (“辯的天花”) туындысының кейіпкері Хэ Бинь – эмоциядан, махаббаттан, ұнатудан бас тартуға тырысады. Сол кездегі танымал Ницше философиясының әсерімен ол тәуелсіз және дербес «Керемет адам» болу мақсатымен өзін адамдардан алшақтатады. Алайда қанша тырысқанымен, ол өзін махаббаттан арашалай алмайды. Бір күні Хэ Бинге қарама-қарсы тұратын кедей отбасынан шыққан жас жігіт аяғын сындырып алады. Оның қиналғанына қарап Хэ Биньнің аяныш сезімі оянады, содан бастап оның жүрегінде қайтадан бар күшімен бас тартуға тырысқан махаббат сезімі бүр жарады. Түсінде ол анасын, гүлді және жұлдыздарды көреді - бұл махаббаттың белгілері оның аяғын сындырып алған балаға көмектесуге түрткі болды. Басты кейіпкер «әлемдегі барлық аналар – жақсы дос; әлемдегі барлық балалар да жақсы дос» екенін түсінді. Хэ Биньнің ойындағы өзгерістер арқылы Бо Ян өзінің махаббат пен мейірімділіктің күшіне деген сенімін көрсете білді.

“И Мын даулары”(“倚梦闲话”) әңгімесінде өмірдегі барлық кикілжіңдерге бой ұсынбай, жеңіп шығатын жас тәуелсіз әйел туралы сөз қозғалады. Әңгімеде әлеуметтік сыни көзқарас пен наразылық жоқ. Ішінде әзіл аралас ауызекі тілмен жазылған бұл әңгіме әйелді әлеуметтік және отбасылық қысымның құрбаны ретінде көрсету үшін шыққан жапондар қозғалысына қарсы принцип болып табылады.

Бо Ян оқырмандарды христиан дінінің құндылықтарымен, әсіресе «махаббат философиясымен» (爱的哲学) таныстырған алғашқы тайван жазушыларының бірі болды[1, 135 б.].

Бо Ян: «Әйелдер мен үшін әрдайым ғажап шабыттың қайнар көзі болып табылады» деген[5.-84 б.]. Бұл ойларын өзінің очерктері арқылы дәлелдейді. Бұның бәрі – соғыс кезеңдерінде ауыртпалықты қайыспай көтеріп жүрген жазушының замандастары туралы. Эсседе 1957 мен 1961 жыл аралығындағы Жапонияға қарсы соғыс оқиғалары бейнеленген. Очерктің кейіпкерлері туралы олардың тақырыптары да айтады: “Менің оқушым” (“我的学生”), “Чжан келін” (“张嫂”), “Менің досымның анасы” (“我的朋友母亲”). Очерктің кейіпкерлері қоғамның әр тобына жатады, сол себепті де очеркті бірнеше топқа бөлуге болады. Бо Ян бұл очерктің кейіпкерлерінің есімін ағылшын әріптерімен қояды: S ханым, C ханым, M ханым. Үш кейіпкер де соғыс жағдайына тап болған зиялылар өкілдеріне тән өзіндік мінез-құлықпен үйлестірілген. Оларды біріктіретін бір нәрсе – күш жинап, өзінің жақындарына бұл қорқынышты кезеңді өткеруге көмектесу.

Алайда Бо Янның туындылары да сынға ұшырады. 1953 жылы өзінің “Тайвандағы жаңа әдебиет қозғалысының тарихы” (“台湾新文学运动史”) атты кітабында Ван Чжэфу (王哲甫) Бо Янның туындылары “алға жылжып бара

жатқан қоғам үшін ескі”, ол тек қана “шаруа жазушысы” деп сипаттаған болатын. Сыншының негізгі айтқан ойы – оның туындылары отбасы мен мектеп өмірінің шегінен шықпайды, сонымен қатар әйел мен еркек арасындағы қарым-қатынасқа аз көңіл бөлінген. Автор Бо Янды жеңіл тақырыпқа қалам тербейтін және лирикалық стильде ғана жазатын,. Автор Бо Янды сынамайды, тек оның шығармашылығында өмірдегі оқиғаларға деген әлеуметтік сыншылдық пен терең әлеуметтік мән жетіспейтіндігін айтады. Хуан Ин Бо Янд і басы артық жұмбақ нәрселерге бет бұрғаны үшін, басты кейіпкерлердің бәрі әлеуметтік мәселелермен соқтығысып қалудан қашып, «ана махаббатынан» баспана іздегені үшін, оның “жалпы махаббат” философиясының пайдасыздығы үшін сынға алады. Әдебиет тарихы үшін мына дерек есте қалды: Хуан Ин Бо Янды декаденттік әдебиет, яғни бұрынғы әдебиеттің реңктерін жасағаны үшін кінәлайды. Ол Бо Янды “шынайылық” дәріптелгендіктен, «қарны аш» адам өзінің еңбектерінен тыныштық таба алмайды деп есептеген. Бо Ян қашқысы келген “шындық” - “өмірлік вакуум” және оның қашуының бұл тәсілі – “ана жамылғысының астындағы махаббаттың астында” “жауыннан тығылу” секілді[1,132 б.].

Бо Янның бүкіл шығармашылығы барысында жылдар бойы оның өмірге және әдебиетке деген көзқарасы өзгермей, бұрын қандай болса сол күйінде қала берді. Бо Ян өзінің сол кездегі туындыларын жанды әрі жарқын деп суреттеді, өзінің еңбектерін қарапайым кішкентай гүлдерге теңесе, өзін гүл сатушысы ретінде санаған.

Бо Ян шығармашылығын зерттеуші Джан Чинрон “Бо Янның әдебиеті мен көзқарасы” кітабында мынадай тұжырымға келді: “4 мамыр” қозғалысынан кейінгі екі жыл ішінде жаңа әдебиет саласы тоқырауға ұшырады. Алайда көп ұзамай лайықты туындылар шыға бастады[2, 50 б.]. Чжо Цзожэнь достарының арасында үш дарынды ақындар бар екенін айтқан: Юй Пинбо, Нун Иньмо и Лю Баньнун. Ал Джан Чинрон оның тек өз достарының аясында ғана шектеліп қалғанын айтады. Оның ойынша, Бо Янның қазіргі тайван поэзиясының дарынды ақындарының бірі екенін мойындамауға болмайды. Бо Янның поэзиясы оқырмандар арасында ерекше қызығушылыққа ие болды. 1941 жылы Бо Ян Үндістан жазушысы Рабиндранат Тагордың ықпалымен «Самсаған жұлдыздар», «Көктем суы» деген екі өлеңдер жинағын шығаруға кірісті. 1939 жылы Бо Ян бір күні қысқы кеште інісімен бірге Тагордың “Ұшып келген құстар” әңгімесін оқығанда, Бин Чжун: “Кей кездері ойлар өте шашыраңқы болғандықтан, шығарма жазу да қиынға түседі деп айтқан сен емес пе едің? Сондықтан, міне, осылай қағазға түсіріп отыруға болады” [5, 67 б.], - дейді. Содан бері Бо Ян өзінің әсерлерін дәптерге жазып отыратын болған.

Оның өлеңдері жоғары бағаланды. Редактор: “Бо Янның өлеңдер жинағын оқығанда жаздың ыстық күнінде салқындықты сезінгендей күйге енесің”, “шөл далада... оазиспен келе жатып, Хун Вэйхэ дереккөзін тауып алғандағы сезім”, - деп жазған[4, 31 б.]. Бұл жердегі елсіздік, тақырлық, қапырық жаз деген сөздер сол кездегі әдебиет пен қоғамның жағдайын бейнелеп тұр, ал Бо Янның

поэзиясы ол кезде керісінше дамып, өрлеп келе жатты [4, 22 б.].

Ху Шинің “Тәжірибелер” өлеңі байхуа тілінде жазылған өлеңдердің түпнұсқасы болып келеді. “Көбелектер” өлеңі жарық көргеннен кейін көптеген адамдар жаңа поэзия үшін жаңа өзгерістер жасап, ескі өлеңдердің көлемін қысқартып, жаңа өлең жазу тәжірибесін бастауға ұсыныс жасады. Немесе Батыс өлеңдерінің стилін зерттеп, солардың үлгісінде тайвандада жаңа поэзия үлгісін қалыптастыру сөз болды. Көбісінде бұл тәжірибе жақсы нәтижелерге жеткізе алмады, ал Бо Янның бұл жолдағы тәжірибесі өте сәтті шықты. Оның үстіне Джан Чинронның зерттеуіне сүйенсек: “Бо Ян өзінің жолымен гипноздалған секілді жүріп келе жатып, жасыл жердің бөлігін жұлып кетіп бара жатқан секілді” [5, 16 б.]. Бұл жердегі қозғалған мәселе ақынның дарындылығы жайлы ма, әлде жаңа поэзияның құдіреті әперген дарындылық па. Ван Бингәннің ойынша, “өлең жазу мен шығарма жазу – екі түрлі нәрсе, ақын міндетті түрде дарынды болады, дарынсыз ақын ешқашан жақсы өлең жаза алмайды. Бо Ян – сөзсіз дарынды ақын” [5, 26 б.].

Бо Ян өлеңдер патшалығында алдыңғы орында тұрғанымен, өзін ешқашан ақын ретінде мойындамады. 1987 жылы ол “Хуангуан (皇冠)” газетіне өзінің кішігірім “таңдамалы өлеңдер” деген өлең жинақтарын берді. Сунь Фуюань редакторы: “Бұл шағын ғана туынды өлеңге деген үлкен қызығушылық туғызды” деген. Бес күннен кейін Бо Янның он екі жолдан тұратын әйгілі “Тамаша” өлеңі жарияланды. Бо Ян “Мен оның кім екенін ұмыттым” және “Таңдамалы өлеңдер” өлеңдер жинақтары оқырманға үндістандық ақын Тагорға еліктейтінін айтады. “Мен оның кім екенін ұмыттым” жинағының алғысөзінде Бо Ян өз өлеңдері жайлы: «олардың бәрі – менің бірікпеген ойларым» деп жазған (Бо Ян тіпті “өлең” деген сөзді қолданбайды), «олар жұмбақтықтан, құпиядан айырылған, олар тек шетел ақынының әсеріне ұшырады» дейді ол. Іс жүзінде Тагор қолтаңбасы Бо Ян шумақтарында нәзік сөз бен нәзік сезім түрінде қайталанды, Бо Ян оны табиғат гармониясымен толықтырып, өмірдің көлеңкелі тұстарын осы бір симфониядан аулақ ұстауға тырысты. Бо Ян өзіне Тагордың ақындық жан дүниесін сіңіріп алды. Осы тұрғыдан алғанда, Бо Ян Тагордың барлық еліктеушілерінің ішіндегі ең үздігі болды. Ол Тагордың гармония мен өмір туралы хаттарын жанама түрде жалғастырып, тайван оқырмандарына танымал етті. Сондықтан Бо Ян өзін ақын ретінде санамайды, өзінің «бірікпеген ойларын» өлең деп мойындамайды. Жаңа поэзияға оның өзінің қатал ұстанымдары бар. Оның ойынша, «өлеңде тек қана түпкі ой болмау керек, сонымен қатар онда картинаға лайық тірі әңгіме, музыка дағы секілді үйлесімді әуен болуы қажет, мазмұны ең терең сезімдерді жеткізу керек». Ал “әңгіме мен әуендері көңілсіз пайымдауларды, күнделіктегі жазбаларды, афоризм түрінде келген сөйлемдерді тек саньвэндар деп қана атауға болады, оларды өлең деп айту қателік”. Ол “Мен оның кім екенін ұмыттым” өлеңінде “афоризм сөйлемдер өте көп, сандырақтар да аз емес, алайда ол өлең деп аталады” дейді [5, 6 б.]. Бо Ян бұл сөздерді 1987 жылы айтты, оның өзінің керемет өлеңдеріне деген қарым-қатынасы осындай ғана еді.

Бо Янның өлеңдерінде шынында да афоризмдар, нақыл сөздер өте көп кездеседі, оның интеллектуалдық қыры өте күшті дамыған, ал сезімі мен эмоциясы біраз әлсіздеу. Сондықтан да болар, ол кейін өлеңдерін «ақыл-ой жырлары, интеллект өлеңдер» деп атайды. Дегенмен бұл жерде сөз жеке өлеңдері туралы айтылған болуы мүмкін, себебі “Таңдамалы өлеңдер жинағы”, “Мен оның кім екенін ұмыттым” 346 өлең бар. Бұл жердегі әрбір өлең аяқталған, дегенмен оларды бір нәрсе байланыстырып тұр. Олар өнердің бір әлемін құраған. Балалар, аналар, кішкентай інілер, достар, жазушылар, айлы түндегі әке, қарт адам, жас жігіт, бөлмедегі айна, ұшқан құс, тікенді раушан гүлі, айдың күңгірт сәулесі, мыңдаған кішкентай періштелер, таңғы шық, кешкі самал жел, отбасы, ара, самсаған жұлдыз, толқындар шуы, жаңбыр мен желдің астындағы ұя, ананың қойнауына тығылған “мен”, жұлдыздар арасындағы ғарыш... осылардың бәрі бұл өлеңнің мазмұнын құрайды, расымен де бір өлеңнің патшалығын неге құрмасқа? Өнердің бір аяқталған әлемі деуге болмас па? “Мен оның кім екенін ұмыттым» идеясы жоғарыда көрсетілгендерге ұқсас. Бұл өнер әлемінде, өлеңдер патшалығында өтіп кеткен балалық шақпен қинала қоштасып, табиғаттың жұмбақтығы мен шексіздігіне, терең әрі ұлы ана махаббатына және т.б. тамсанады. Бұл жерде оқырмандар ақын құрған біртұтас өнер әлеміне саяхат жасауға мүмкіндік алады, сонымен қатар бұл әлемде толғану мен естеліктердің әрбір аялдамасын (әрбір өлеңін) көруге болады. Джан Чинронг Бо Янның өлеңдеріне түсінік бере отырып, оны: “жасыл құрақтың бір бөлігі, ол құрақта ағаштар сәнді өсуде, онда таза бұлақ бар, әдемі сайрауық құстар бар, сүйкімді қолға үйренген аңдар бар...” деп сипаттаған. осының өзі Бо Ян құрған “Өлеңдер патшалығы” екенін айтады [4, 34 б.].

Оның өлеңдері – қиялдағы шындық, шындықтағы арман, өмірдің қайнар бұлағы, өлім туралы – олардың барлығында сөзбен жеткізе алмайтын, тек жан дүниемен ұғынуға болатын жасырын ойлар сақталып тұр. Бо Ян өлеңдерінің ерекшелігі – автордың жан дүниесінің бала сияқты тазалығы. Оның бала жаны сәбидің жаңа өмір мен адамзатқа деген күйзелісін көрсететін әлем мен тілге ерекше байланыс береді. Тайваньның қазіргі поэзиясы бала жанымен тығыз байланыс орнатқан. Бала жанын жоғалтқан ақын өлеңдерін де жоғалтады, сонымен қоса шебер, қарапайым, мөлдір эстетикалық түйсік пен аздап жұмбақ реңкі бар өлеңдерден айырылады. Ақынның айтуынша, адам өмірінің үлкен жолында балалық шақтың алтын дәуірі бар, оны ешкім екі рет басынан өткізе алмайды [2, 496].

Әр халықтың лирикалық өлеңдері оның ауыз әдебиетінен басталған. Ұлтжанды ақынның ерекшелеп көрсеткен атаулары - Отан деген ұғымды құрайтын белгілер. Ақын туған жерін, елі мен анасын, әйелін қатар алып жырлаған. Өлеңде шындық, сүйіспеншілік, өршіл сенім үндесіп жатыр. Өзіне қымбат әр ұғымға берілген анықтамалар да шындық тұрғыда ақын сезімін айқындай, Отаншылдығын бекіте түскен.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Сорокин В.Ф. Существует ли «Тайванская литература»? // Проблемы Дальнего Востока, 1993 №5 стр. 129-137
2. Воронцов А. Дракон готовится к прыжку// Азия и Африка сегодня. М.,2003 №6 , с.49-50
3. June Teufel Dreyer. "Taiwan's Evolving Identity." 17 July 2003.
4. . . . (Bo Yang, Memoirs; Zhou's account, based on oral statements by Bo Yang). Taipei (Yuanliu chuban . . .) minguo 85 [=1996].
5. . . . China Times. 29 April 2008. Accessed 30 April 2008. (Chinese)